

Santander bezit heerlijk uitgestrekte stranden

De groene, zeer gevarieerde **Atlantische kust** is net zo fascinerend als de bergen. Het veranderlijke klimaat van het noorden, de koelte van de Atlantische Oceaan en de soms gevaarlijke branding hebben er tot nu toe voor gezorgd dat de kust zich niet tot een internationale vakantiebestemming heeft ontwikkeld. In Galicië domineren de rías, diep ingesneden riviermondingen, het landschap. De voorgelegen Atlantische eilanden, gegroepeerd in het **Parque Nacional de las Islas Atlánticas**, schitteren met prachtige duinstranden. Een natuurlijk spektakel biedt de ruige **Costa da Morte**: de **Cabo Fisterra** aan de Dodenkust werd in de middeleeuwen beschouwd als het einde van de wereld. Veel Jacobspeliggrims vonden het een fascinerende plek en verlengden hun rondreis erheen.

Strandvakantie

De waterkwaliteit aan de Atlantische kust is vrijwel altijd goed. 's Zomers bereikt het wa-

ter een temperatuur van ongeveer 20°C. Inmiddels is ook de waterkwaliteit in industriesteden als Bilbao, Aviles en Gijón verbeterd, omdat de meeste voormalige vervuilers zijn gesloten.

Als je het zekere voor het onzekere wilt nemen, kun je de lijst van stranden met de blauwe milieuvlag raadplegen op blueflag.global. Houd rekening met de minpunten van de Atlantische Oceaan, zoals het aanzienlijke getijdenverschil, de hoge golven en de soms gevaarlijke stromingen. Let altijd goed op eventueel aanwezige kinderen.

Gezien het grote aantal fijne zandbaaien in Noord-Spanje is het lastig een selectie te maken. **Baskenland** biedt prachtige stranden bij de kustplaatsen **Hondarribia**, **Zumaia** en **Lekeitio**. Populair bij surfers is de **Playa de Laida** nabij de plaats Mundaka; het strand wordt beschouwd als een van de hotspots van de scene. Vlakbij bevindt zich de goudgele strandoase van **Playa de Laga**. Het langste strand van Baskenland, dat ook erg populair is bij surfers en waveriders, ligt

bij het enigszins saaie **Zarautz**. In Cantabrië biedt **Santander** uitgestrekte droomstranden. Fijne zandstroken zijn te vinden rond de natuurreservaten **Dunas de Liencres**, **Comillas** en **San Vicente de la Barquera**.

De **Costa Verde** in Asturië verwelkomt bezoekers met goed onderhouden stranden zoals **Playa de la Marina** bij Ribasella en de prachtige, verborgen plekjes rond **Playa de Lastres** en **Playa de la Griega** bij Lastres. In de omgeving van Cudillero vind je **Playa de la Concha de Artedo**, gelegen in een prachtige baai.

Galicië kent verscheidene prachtige stranden in de diep ingesloten riviermondingen, die vanwege hun ligging iets beter beschermd zijn tegen de ruige Atlantische Oceaan. Populaire stranden vind je bij de vakantieoordn **O Grove**, **Cambados**, **Sanxen**o en **Baiona**. Op de westelijke punt van het schiereiland **Serra de Barrantza** ligt het langste duinstrand van Galicië, de **Praia de Ladeira**. Een van de mooiste stranden in Noord-Spanje is **Praia da Rodas** op de voor de kust gelegen archipel **Islas Cíes**. De **Praia de as Catedrais** in de omgeving van Riba-

deo biedt een bijzonder natuurspektakel; bij eb verschijnen daar indrukwekkende rotspoorten. De stroming in deze bocht is echter niet zonder gevaar.

Touroperators

Tal van organisaties bieden schitterende reizen naar deze voor Nederlanders en Belgen niet al te verre bestemming. Er zijn **individuele** of **groepsreizen**, met een **huurauto** of **georganiseerd vervoer**, maar ook speciaal bedoeld voor **wandelaars** en **fietzers**. Gericht op de schitterende **natuur**, prachtige historische **steden**, adembenemende **zandstranden** of **gastronomische hoogtenpunten**. Of wellicht een combinatie daarvan. Er zijn zelfs speciale **wijnreizen** door Rioja en Navarra.

Bekende aanbieders zijn onder meer de **ANWB** (anwb.nl), **Ardanza** (ardanza.nl), **SRC Reizen** (src-reizen.nl), **Vivencia Travel** (vivenciatravel.nl), **TUI** (tui.nl), **NRV** (nrv.nl), **Noord-Spanje Reizen** (noordspanjereizen.nl) en **Las Perlas** (lasperlasreizen.nl).

BELANGRIJKE VRAGEN OVER DE REIS

Welk **identiteitsbewijs** heb je nodig om door Noord-Spanje te reizen? Zie blz. 64.

Welk **budget** moet ik plannen voor de vakantie? Zie blz. 82.

Welke **verblijfsmogelijkheden** zijn er? Is reserveren raadzaam? Zie blz. 69.

Welke **kleding** moet er in de koffer? Zie blz. 86.

Wanneer is de **beste tijd** om te reizen? Zie blz. 86.

Kun je met het **openbaar vervoer** reizen of is het hebben van een eigen auto essentieel? Zie blz. 65.

Welke **georganiseerde reizen** zijn er in het noorden van Spanje? Zie blz. 15 en 66.

Waar kunnen **Jacobspeliggrims** informatie krijgen? Zie blz. 88.

Wat doe je als je **ziek** wordt? Zie blz. 84.

Hoe is de **veiligheid** in Noord-Spanje? Zie blz. 91.

de **Río Arlanza** en de gierenkloof van **Yec-la** brengen natuurliefhebbers in verrukking.

Verder naar het westen, voorbij Astorga, verheffen zich de **Montes de León**; panoramische uitzichten heb je vanaf het dak van de Jacobsroute bij het Cruz de Ferro (1540 m). De route daalt vervolgens af naar het vruchtbare bekken van **Bierzo**, dat door de omliggende bergketens tegen de koude wind wordt beschermd. Dankzij het gunstige microklimaat gedijen hier fruit, groenten en wijndruiven.

Vlak bij Ponferrada ligt het bijzondere berglandschap van **Las Médulas**, dat door mensenhanden is ontstaan. De Romeinen hebben hier op grote schaal goud gewonnen door de bergen uit te hollen.

Cantabrië en Asturië

De autonome gemeenschappen Cantabrië en Asturië strekken zich uit tussen de **Golf van Biskaje** in het noorden en het Cantabrisch gebergte in het zuiden. Slechts een paar kilometers scheiden de weelderige groene kust van het centrale massief van het Cantabrisch gebergte, de **Picos de Europa**. Het gebied werd in 1918 aangewezen als het eerste nationale park van Spanje. In 1995 werd het nationale park uitgebreid tot een oppervlakte van 64.660 ha, waardoor het niet alleen het oudste, maar ook het grootste nationale park van Spanje is. Het imposante plooingsgebergte, ontstaan door de botsing van het Iberisch Schiereiland met de Afrikaanse plaat, wordt gekarakteriseerd door een duidelijk karstlandschap met een indrukwekkend toppenpanorama van tweehonderd bergen boven de 2000 m. Het centrale massief van de Picos de Europa kent de hoogste toppen: **Torre de Cerredo** (2648 m), **Naranjo de Bulnes** (2519 m) en **Pico Tesorero** (2570 m). Wilde bergrivieren creëerden indrukwekkende kloven als de **Garganta de Cares**, die populair is bij wandelaars.

De **Costa Verde**, de groene kust aan de Golf van Biskaje, strekt zich over Cantabrië en Asturië uit tot aan Galicië. Haar verfrissende groene landschap dankt ze aan de overvloedige regen in de regio. Het reliëf van

de soms zeer ruige kust wordt gekenmerkt door wilde kliffen, idyllische strandbaaien en uitgestrekte zandstranden. Santander, de hoofdstad van Cantabrië, heeft prachtige stranden. Landinwaarts ligt Oviedo, de metropool van Asturië. Zuidoostelijk vind je het bekkenlandschap, **Cuenca Central Asturiana**. In het eens zo bloeiende mijngebied werden vooral steenkool en ijzererts gewonnen, maar de meeste mijnen zijn inmiddels gesloten. De metropolen van de zware industrie, de kuststeden Gijón en Áviles, ondergaan momenteel structurele veranderingen: de voormalige molochs hebben hun uiterlijk positief veranderd en nieuwe attracties als het Aquarium van Gijón trekken bezoekers. Diep in het zuidwesten van Asturië ligt het **natuurpark Somiedo**, waar uitgestrekte eiken- en beukenbossen en enkele bergmeren het landschap bepalen. De regio is een van de laatste toevluchtsoorden voor de bruine beer in Europa.

Galicië

Galicië ligt in het uiterste noordwesten van Spanje. In deze regio vermoedden de Grieken ooit het einde van de wereld. Homerus meende dat de zon hier 's avonds in zee zakte en de volgende ochtend in het oosten weer opkwam. Galicië, dat overwegend landelijk is, maakt indruk met zijn combinatie van water, bergen en weelderig groen. Het dunbevolkte, bergachtige gebied bestaat uit een zwaar geërodeerd granietmassief. Het hoogste punt is de **Peña Trevinca** met 2127 m, maar de gemiddelde hoogte ligt onder de 500 m. De belangrijkste rivier in Galicië is de waterrijke **Río Miño**. De belangrijkste zijrivier, de **Río Sil**, vormde een diepe kloof in de afgelegen regio **Ribeira Sacra** en is een oase voor natuurliefhebbers.

De kusten worden omspoeld door de **Golf van Biskaje** en de **Atlantische Oceaan**. De totale lengte van de kust bedraagt 1659 km en daarmee beslaat hij ongeveer een derde van de gehele Spaanse kust. Kenmerkend voor Galicië zijn de kliffen en de trechtervormige inhammen die tot diep in het land reiken en doen denken aan de Noorse fjor-

Bruine beren

Nog maar een paar jaar geleden werd de positie van bruine beren in Noord-Spanje als zeer kritiek beschouwd, maar nu is de situatie versoepeld. De groei vond vooral plaats in het Cantabrisch gebergte. Toch is Bruintje nog niet immuun voor zijn enige vijand, de mens.

Bruine beren voelen zich weer thuis in de bergen van Asturië

In Noord-Spanje leven ongeveer 180 bruine beren, verdeeld over drie populaties. De kleinste populatie met ongeveer 15-18 beren bevindt zich in de Pyreneeën in het Spaans-Franse grensgebied. In 2004 schoot een Franse jager de laatste vrouwelijke bruine beer, oorspronkelijk afkomstig uit de Pyreneeën. In 2006 werden bruine beren uit Slovenië geïntroduceerd om de berenpopulatie in de Pyreneeën voor uitsterven te behoeden.

Het grootste toevluchtsoord voor Spaanse bruine beren is de Cantabrische Cordillera: in het natuurpark Somiedo in Asturië leven naar schatting 140 dieren. Het natuurpark Saja-Besaya in Cantabrië, ongeveer 200 km verder naar het oosten, telt nog ongeveer 20 exemplaren. De afgelegen, dunbevolkte berggebieden met hun uitgestrekte eiken-, beuken- en kastanjabossen vormen ideale toevluchtsoorden voor de bedreigde dieren. Het bestand in de Cantabrische Cordillera heeft zich de afgelopen jaren positief ontwikkeld dankzij verschillende initiatieven om de beren te beschermen. Het illegaal schieten, vangen en vergifigen met aas neemt ook af dankzij het educatieve werk dat de afgelopen jaren is uitgevoerd en de toegenomen aanwezigheid van rangers. In de regel vormt de bruine beer geen gevaar voor de mens, omdat hij vrijwel altijd vlucht. Gevallen waarbij moederberen met welpen zich bedreigd voelden door wandelaars of paddenstoelenzoekers en agressief werden, zijn zeer zeldzaam.

De Cantabrische bruine beren behoren tot de Europese bruine beren, maar hebben een iets andere genetische structuur. Bruine beren zijn van nature solitaire dieren. 's Winters trekken ze zich terug in hun grotten en vallen in slaap. De jonge beren worden geboren tijdens de winterslaapperiode. De welpen brengen anderhalf jaar bij hun moeder door en gedurende deze tijd leren ze alles wat ze nodig hebben om te overleven.

Beren zijn alleseters, met een overwegend vegetarisch voedingspatroon. Op zoek naar voedsel zwerven ze door enorme gebieden. Hun menu bevat onder meer bessen, fruit, honing, vis, insecten, knaagdieren en zelfs hoefdieren. Ook aas wordt niet versmaad. Wanneer beren schapen of geiten doden, is de reden vaak dat mensen zich op grote schaal hebben bemoeid met de natuurlijke habitat van de beren. Om de honger van de beren te stillen, lanceerden de beschermingsorganisaties Euronatur en Fapas plantcampagnes onder het motto 'Vruchten voor beren'. Een EU-wet die in de nasleep van de BSE-crisis werd ingevoerd, betekent een tegenslag voor de beren, gieren, wolven en andere wilde dieren. Daarin is bepaald dat kadavers niet meer op een speciale plaats mogen worden weggegooid. Dierenrechtenactivisten voeren campagne voor uitzonderingen om de populatie wilde dieren niet in gevaar te brengen.

Evenementen

Semana Grande (Grote Week): 14-16 aug. Feest van de patroonheilige van de stad, Santa María la Real. Op het programma staan processies, concerten, vuurwerk, regatta's en nog veel meer.

Euskal Jaia (Baskisch Feest): 1-9 sept. Feest ter ere van de Maagd van Arantzazu. Alles draait om de Baskische folklore. Naast kleurrijke parades worden op het centrale plein traditionele dansen uitgevoerd op de klanken van de *txistu* (Baskische fluit).

Vervoer

Trein: met de trein (EuskoTren) bereik je San Sebastián in 40 minuten. Vertrek elk half resp. heel uur, ook naar Zumaia, elk uur naar Bilbao.

Bus: Lurraldebus rijdt onder meer naar San Sebastián, naar Bilbao rijdt Alsabus. Het toeristenbureau geeft informatie over vertrektijden en haltes.

Getaria ► 2, Q 3

Bij Zarautz begint de prachtige **kustweg N-634** langs de rotskust naar Zumaia, steeds met uitzicht op zee. Aan de linkerkant liggen wijngaarden, waar de karakteristieke droge Baskische witte wijn *txakolin* wordt geproduceerd. Als er een zeer zware wind staat, waait het opspattende zeewater soms over de kustweg heen.

Op deze route ligt het stadje **Getaria** (Spaans: Guetaria), dat 2850 inwoners telt en rustiger is dan Zarautz. De aantrekkelijke plaats betovert bezoekers met zijn mooie, middeleeuwse straatjes. Leuke cafés, sfeervolle restaurants en kleine winkeltjes met souvenirs en delicatessen uit Baskenland nodigen uit tot verpozen. Naast het toerisme speelt de productie van *txakoli*, de kruidig-pittige Baskische witte wijn, een belangrijke rol in Getaria.

Hoog boven de stad verheft zich de versterkte, gotische **kerk van San Salvador** (14e-15e eeuw). Deze is gebouwd op een rotsachtige heuvel met verschillende niveaus. Niet bepaald gebruikelijk: de vloer in

de kerk loopt schuin af, dus je loopt eigenlijk bergopwaarts naar het koor.

Aan de voet van de kerk ligt de kleine **haven** met zijn oude pakhuizen, beschermd door een rots die tot ver in de zee reikt en vanwege zijn vorm de **Muisrots** (*Ratón*) wordt genoemd.

Monument voor Juan Sebastián Elcano

Net als in andere kustplaatsen was de walvisjacht bij Newfoundland, Groenland en IJsland vroeger de belangrijkste bron van inkomsten in Getaria. Al in de middeleeuwen waagden dappere vissers zich naar deze afgelegen gebieden. De beroemdste zoon van de stad, Juan Sebastián Elcano (1487-1526), was niet bang voor gevaar. In 1519 werd hij aangenomen als stuurman om de wereld rond te varen op een van de vijf schepen van de expeditie van Ferdinand Magellaan. Na diens dood kreeg Elcano het bevel over het enige overgebleven zeewaardige schip, de *Victoria*.

Volgeladen met specerijen keerde hij in 1522 vanuit de Molukken via Kaap de Goede Hoop terug naar Spanje. De eerste reis om de wereld weerlegde het idee dat de aarde plat was. Boven de haven houdt een monument de herinnering aan de gedurfde omvaarder levend.

Museum Balenciaga

Aldamar Parkea 6, tel. 943 00 88 40, cristobalbalenciagamuseoa.com, nov.-mrt. di.-zo. 10-15, apr.-okt. di.-zo. 10-19, juli, aug. dag. 10.30-20 uur, €10

Visserszoon Cristóbal Balenciaga (1895-1972) maakte heel anders carrière. Hij wordt in één adem genoemd met grote modegenieën als Dior, Yves Saint Laurent en Armani. Zijn credo: 'Je hoeft niet mooi te zijn, dat doen mijn kleren voor je.' Hij stond bekend om zijn verfijnde kniptechniek; legendarisch zijn de geraffineerde drapering van zijn creaties en de liefde voor dramatische details.

Zijn eerste haute couture-salon opende Balenciaga in San Sebastián. De Spaanse koninklijke familie werd al snel een van zijn

klanten. Daarna volgden een modosalon in Madrid en de opening van zijn Parijse atelier aan de Avenue George V, wat nog steeds het adres is van het modehuis Balenciaga. In zijn geboorteplaats verscheen het **Cristóbal Balenciaga Museoa**, gewijd aan het werk van de modeontwerper, in het **Palacio Aldamar**, de voormalige residentie van de Belgische koningin Fabiola.

Informatie

Oficina de Turismo: Parque Aldamar 2, 20808 Getaria, tel. 943 14 09 57, getaria.turismo.eus.

Accommodatie

Binnen historische muren – Hotel Saiaz: Roke Deuna 25, tel. 943 14 01 43, saiaz.getaria.com. Charmant hotel in de oude stad met uitzicht op Playa de Gaztetape. Zeventien individueel ingerichte kamers in een 15e-eeuws gebouw. €€

Stijlvol – Usotegi: Karretera Meagas 32, Usotegi Baserría, tel. 943 14 04 07, usotegi.com. Comfortabele landelijke accommodatie met moderne faciliteiten. Gelegen in het achterland van Getaria en op maar 1 km van de kust. €-€€

Agroturismos – Itsaslore Lore Etxea: Barrio Eizaga Auzoa, 14 (3 km ten oosten van Getaria), tel. 943 14 06 19, 666 73 89 44, op Facebook. Met uitzicht op de Atlantische Oceaan – het strand ligt op 3 km afstand. De kamers zijn smaakvol ingericht. Rustige ligging, ook ideaal om te wandelen. 2pk zonder badkamer €-€€, 2pk met badkamer €€-€€. **Epotx-Etxea:** Barrio Eitzaga 2 (2 km ten zuiden van Getaria), tel. 943 140 389, epotx-etxea.com. Ideale accommodatie voor gezinnen, twee volledig uitgeruste appartementen met een terras. Huis voor vier personen. € **Agote-Aundi:** Azkizu (3 km ten westen van Getaria), tel. 943 14 04 55, 659 63 41 03, nekatur.net/agoteaundi. Het karakteristieke landhuis uit de 19e eeuw werd in 1992 omgebouwd tot woonruimte. De kamers hebben geen eigen sanitair. 3 km naar het dichtstbijzijnde strand. Probeer de zelfgemaakte *txakoli*-wijn. €

Eten en drinken

Visdorado – Elkano: Calle Herrerieta 2, tel. 943 14 00 24, restauranteelkano.com, di.-za. 13-15, vr., za. ook 20.30-22, juli, aug., aanvullend ma. 13-15 uur. Pedro Arregi en zijn familie bieden hun gasten zeevruchten van uitstekende kwaliteit en vers gevangen gegrilde vis. €€€

Een instituut – Asador-Erretega Astillero: Portua 1, tel. 943 14 04 12, lunch, vr., za. 's avonds geopend. Dit populaire restaurant biedt heerlijke visgerechten. Overheerlijk is de zeeuivel. €€

Rustieke charme – Iribar: Calle Nagusia 34, tel. 943 14 04 06, wo.-avond en do. gesloten. Creatieve keuken op basis van streekproducten. Het familiebedrijf verhuurt tevens vier degelijk uitgeruste kamers. €-€€

Actief

Zwemmen – Het prachtige **Playa de Malkorbe** ligt vlak bij de haven, terwijl het iets kleinere **Playa de Gaztetape** zich uitstrekt aan de andere kant van de Muisrots.

Evenementen

Día del Txakoli: eerste zo. in jan. Deze dag draait alles om de licht mousserende Baskische witte wijn.

Fiestas de San Antón: 17 jan. Elke vier jaar, het volgende feest vindt plaats in 2027. De terugkeer van de ontdekkingsreiziger Juan Sebastián Elcano wordt nagespeeld in historische kostuums.

Fiesta de San Salvador: 6-8 aug. Patroonsfeest opgeluisterd met wijnproeverijen en sportevenementen.

Zumaia ► 2, Q 3

Voor de levendige stad **Zumaia** (Spaans: Zumaya; 10.500 inwoners) aan de monding van de Río Urola zijn naast het toerisme de haven en de scheepswerf de belangrijkste economische pijlers. Boven het kleine oude centrum van Zumaia verheft zich de gotische **kerk van San Pedro** (15e eeuw; Calle de San Pedro) met zijn torenhoge, impo-

In een oogopslag: Galicië

Bezienswaardig

- ★ **Santiago de Compostela:** de bedevaartmetropool schittert met zijn intacte oude binnenstad, die rond de kathedraal is gegroepeerd (zie blz. 354).
- ★ **Pontevedra:** de mooiste kustplaats van Galicië maakt indruk met zijn pittoreske stadsbeeld, dat vooral wordt gekenmerkt door de vele mooie pleinen (zie blz. 410).
- ✿ **Illas Cíes:** deze archipel, die in 2002 tot nationaal park werd verklaard, vormt een fascinerend ecosysteem (zie blz. 419).
- ✿ **Monte de Santa Tecla:** de berg biedt een prachtig uitzicht op de monding van de Río Miño. Onder de top ligt de indrukwekkende Keltische nederzetting Castro Monte de Santa Tecla (zie blz. 423).

Fraaie routes

Serra da Capelada: het bergachtige schiereiland, waar wilde paarden grazen, kent adembenemende kliffen (zie blz. 376).

Serra de Barbanza: een heerlijke tocht leidt naar de prachtig gelegen Keltische nederzetting Castro de Baroña. Andere hoogtepunten zijn het grote stuifduin van het natuurpark Corrubedo en het schijnbaar eindeloze strand Praia de Lacira (zie blz. 401).

Tips

Studentengezangen: op zwoele zomeravonden zie je op de Praza do Obradoiro in Santiago vaak studentikoze *tuna*-muziekgroepen (zie blz. 359).

Pelgrimsmis: de pelgrimsmis vindt elke middag om 12 uur plaats in de kathedraal van Santiago – als je een goed plekje wilt bemachtigen, moet je er zeker op tijd bij zijn (zie blz. 359).

Cabo Fisterra: de mythische kaap ontvouwt zijn volledige magie bij zonsondergang (zie blz. 395).

Overnachten in het Monasterio San Clodio: midden in het wijnbouwgebied ligt het statige klooster, nu omgebouwd tot een van de mooiste hotels van Galicië. Hier kun je ontspannen en genieten van de Galicische keuken (zie blz. 429).

Uitzicht op de bestemming van de pelgrims – de kathedraal in Santiago

Actief

Wandelen over het molenpad bij Santa Tecla: de tocht wordt bekroond door een prachtig uitzicht op de Río Miños-vallei. De twee uur durende rondwandeling voert langs 67 molens (zie blz. 422).

Boottocht door de kloof van de Río Sil: de route leidt door een spectaculaire cañon met steile rotswanden (zie blz. 436).